

Ocena

osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych dr. **Ryszarda Kowalskiego** w związku z postępowaniem habilitacyjnym w Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse

Wprowadzenie

Podstawą do sporządzenia recenzji było pismo Prorektora ds. Nauki prof. dr. hab. Pawła Luli z dnia 13 maja 2022 roku o powołaniu mnie 9 maja przez Radę Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w skład komisji habilitacyjnej w charakterze recenzenta. Materiały stanowiące podstawę oceny dorobku dotarły na moją macierzystą uczelnię 19 maja, a odebrałam je 24 maja.

Podstawę prawną stanowi art. 219-221 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Uchwała Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie nr 54/2019 z dnia 23 września 2019 r. oraz nr 50/2020 z dnia 23 listopada 2020 r. w sprawie zasad postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, zawiera szczegółowe kryteria oceny dorobku habilitacyjnego. Postępowanie habilitacyjne zostało wszczęte 23 grudnia 2021 roku.

Recenzja została sporządzona w oparciu o przesłane dokumenty, w skład których wchodzi między innymi:

- zbiór 11 wybranych publikacji stanowiących podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, w tym praca zbiorowa pt.: *Warunki życia nadmiernie zadłużonych gospodarstw domowych w Polsce*, PWE, Warszawa 2021, której Habilitant jest współautorem (oprócz niego współautorami są: A. Wałęga i G. Wałęga),
- zbiór 15 publikacji niewchodzących w skład głównego osiągnięcia naukowego,
- wykaz osiągnięć naukowych,
- kopia dokumentu stwierdzająca posiadanie stopnia doktora nauk ekonomicznych,

- autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych Habilitanta w j. polskim,
- oświadczenia Habilitanta i współautorów o merytorycznym wkładzie w powstanie utworów,
- informacje bibliometryczne,
- informacje o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych, współpracy międzynarodowej i nagrodach.

Przedłożona dokumentacja jest kompletna i została przygotowana starannie oraz zgodnie z wymogami.

Informacja o przebiegu pracy zawodowej

Pan dr Ryszard Kowalski ukończył studia na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (wówczas Akademii Ekonomicznej) w 2000 roku. Po ukończeniu studiów podjął pracę w macierzystej uczelni w Katedrze Mikroekonomii, gdzie pracuje do dzisiaj, najpierw jako asystent, a od 1 marca 2009 r. jako adiunkt.

Stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskał w 2009 r. na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych tejże uczelni na podstawie dysertacji pt.: *Kontrowersje wokół sprawiedliwości ekonomicznej. Teoria i praktyka*. Doktorat, którego promotorem była prof. dr hab. Zofia Dach, obronił z wyróżnieniem.

Ocena osiągnięcia naukowego będącego przedmiotem postępowania habilitacyjnego

Habilitant jako podstawę do wniosku o stopień doktora habilitowanego przedstawił 11 publikacji tematycznie z sobą powiązanych, które zatytułował: *Od ekonomii normatywnej do pozytywnej: wokół zagadnień państwa dobrobytu*. Publikacje te to jedno współautorstwo monografii, osiem rozdziałów w monografiach naukowych (w tym jedna we współautorstwie) oraz dwa artykuły (w *Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym* oraz w *Optimum*). W zasadzie tematyka owych publikacji skupia się wokół kwestii nierówności dochodowych, szerzej: ekonomicznych i społecznych oraz ich wpływu na dobrobyt zarówno w ujęciu jednostkowym, jak i zbiorowym. Takie podejście wymusza zastanowienie się nad rolą rynku i państwa jako najważniejszych podmiotów wpływających na poziom dobrobytu. Jednocześnie z pojęciem dobrobytu wiąże się kwestia sprawiedliwości, efektywności ekonomicznej, skuteczności polityki społecznej i polityki zachowań.

Zatem obszar badań nie zawęża się tylko do analizy zadań państwa dobrobytu i relacji między mechanizmem rynkowym a nierównościami, lecz traktuje te zagadnienia, istotne z punktu widzenia zarówno teorii ekonomii, jak i praktyki gospodarczej, znacznie szerzej. Na bazie rozważań teoretycznych dotyczących powyższych kwestii, Habilitant stara się przeanalizować problem rosnących nierówności i zgłębić ich przyczyny, nie tylko w ujęciu międzynarodowym, ale przede wszystkim w warunkach polskich.

W oparciu o prezentowany cykl publikacji sformułował cztery cele badawcze:

- zrekonstruowanie normatywnych założeń leżących u podstaw idei państwa dobrobytu,
- ocena ekonomicznego znaczenia rozpiętości dochodów rynkowych i ich redystrybucji,
- diagnoza skali nadmiernego zadłużenia gospodarstw domowych w Polsce i jego znaczenie dla warunków życia,
- identyfikacja wybranych charakterystyk realizowanego w Polsce modelu polityki społecznej w ujęciu porównawczym.

Celom tym przyporządkował aż 12 pytań badawczych.

Przedstawione do oceny publikacje mają charakter teoretyczno-empiryczny. Pierwsza część z nich stanowi krytyczny przegląd literatury światowej dotyczącej takich kategorii ekonomicznych, jak: sprawiedliwość, racjonalność, użyteczność, dobrobyt. Autor wykazał się tu nie tylko dobrą znajomością znaczących pozycji literaturowych, ale starał się również wyartykułować własne opinie. Mimo krytycznego stanowiska części ekonomistów wobec wartościowania w ekonomii, Autor wysnuwa słuszny wniosek o niemożliwości ucieczki przed wartościowaniem. Sama mocno wątpię, by którykolwiek ekonomista mógł powiedzieć z całym przekonaniem, że uprawia wyłącznie ekonomię pozytywną. Na podkreślenie zasługuje prezentacja rozważań nad powyższymi kategoriami w kontekście podejścia filozoficznego, co jest widoczne zwłaszcza w owych trzech publikacjach składających się na pierwszą część (*Ekonomia dobrobytu i sprawiedliwość dystrybucyjna*, *Racjonalność, użyteczność, dobrobyt* oraz *Sprawiedliwość w liberalnym egalitaryzmie*).

Kolejna część publikacji ma charakter bardziej pragmatyczny. Zaliczam tu cztery pozycje (*Nierówności ekonomiczne a niedoskonałość rynku*, *Nierówności ekonomiczne a pułapka średniego poziomu rozwoju. Wnioski dla Polski*, *Polityka społeczna jako instrument kształtowania zachowań jednostek* oraz *Warunki życia*

nadmiernie zadłużonych gospodarstw domowych w Polsce). Autor podejmuje problem związku między nierównościami ekonomicznymi a wzrostem gospodarczym. Na s. 27 artykułu, w którym dokonał podziału spojrzenia na nierówności z poziomu mikro i makroekonomicznego pisze: „... *nierówności ekonomiczne dałoby się przedstawić nie tylko jako konsekwencję błędów rynku, ale również jako przyczynę (źródło) zawodności rynku*”. Dalej zauważa, że mikroekonomiczne dążenie do efektywnego wykorzystania zasobów powiększa nierówności, które jako skutek działania rynku generują sprzężenie zwrotne, w którym największym zagrożeniem dla rynku jest sam rynek. Wśród przyczyn nierówności dochodowych wymienia między innymi globalizację, jednak myślę, że z taką opinią można polemizować. Nie wszyscy autorzy uważają, że globalizacja zawsze wpływa na wzrost nierówności. A. Dreher i N. Gaston uważają na przykład, że zwiększyła nierówności dochodowe w krajach rozwiniętych, ale nie wpłynęła na nie w krajach słabiej rozwiniętych (Dreher, Gaston, *Has Globalisation increased inequality?*, Working Papers KOF, 2006, nr 140; zob. też publikacje A.B. Atkinsona i F. Welcha). Tu się od razu pojawia pytanie o krzywą Kuzneta – działa, czy nie?

Moje wątpliwości budzi relacja między nierównościami a zawodnością rynku. Na s. 12 autoreferatu Habilitant podkreśla, że zaproponował, w pierwszym z wymienionych wyżej artykułów, „... *spojrzenie na nierówności z perspektywy makroekonomicznej, w której, odmiennie niż w analizie mikroekonomicznej, można postrzegać je jako przyczynę zawodności rynku, a nie ich konsekwencję*”. Dalej pisze, że nierówności ekonomiczne stanowią „... *naturalny efekt mikroekonomicznego dążenia do efektywności wykorzystania zasobów poprzez zagrożenie, jakie stwarzają dla stabilności wzrostu gospodarczego, tworzą paradoksalnie, na zasadzie sprzężenia zwrotnego zagrożenie dla sprawnego działania samego rynku*”. I wreszcie: „***W ujęciu makroekonomicznym rynek zawodzi, bo nadmierne nierówności, które generuje, wpływają destrucyjnie na wzrost i rozwój gospodarczy***”. Czyli w takim razie w ujęciu makroekonomicznym nierówności są skutkiem zawodności rynku. Omawiając wkład własny w rozwój dyscypliny na s. 19 zamieścił kolejny fragment dotyczący relacji między nierównościami a rynkiem: „***Moja propozycja to spojrzenie na nierówności z perspektywy makroekonomicznej jako na źródło zawodności rynku. Jest to perspektywa odmienna od mikroekonomicznej, dominującej w literaturze przedmiotu, w której nierówności traktowane są jako przejaw zawodności***”

rynku" (pogrubienia moje). Czyli tu stwierdza, że nierówności są skutkiem zawodności rynku z perspektywy mikroekonomicznej, a z punktu widzenia makroekonomicznego - przyczyną. O ile można się zgodzić, że relacje między zawodnością rynku a nierównościami mają charakter sprzężenia zwrotnego (nierówności mogą być zarówno skutkiem, jak i przyczyną niedoskonałości rynku), o tyle nie udało mi się rozstrzygnąć, nawet uważnie czytając artykuł i autoreferat, z jakiej perspektywy patrząc nierówności są przyczyną, a z jakiej skutkiem i dlaczego perspektywa makroekonomiczna owych relacji jest odmienna od mikroekonomicznej. Dobrze byłoby to krótko i jasno wyjaśnić, tym bardziej, że Habilitant jako wkład własny w rozwój dyscypliny wskazuje między innymi na zaproponowanie „... nowego ujęcia problemu w odniesieniu do nierówności ekonomicznych”.

Na s. 13 autoreferatu dr Ryszard Kowalski pisze: *„Negatywny wpływ aktywności transferowej państwa na stopę bezrobocia, choć w prosty sposób wytłumaczalny teoretycznie, nie znajduje już takiego przekonującego potwierdzenia empirycznego. Dokonując krytycznej analizy badań pokazałem, że negatywne oddziaływanie wspomnianej aktywności na rynek pracy to przede wszystkim rezultat określonej konstelacji rozwiązań polityki rynku pracy czy też jakości instytucji rynku pracy, a nie samej skali zaangażowania państwa”*. Warto zwrócić uwagę, że zarówno polityka rynku pracy jak i instytucje rynku pracy są wytworem państwa i mają bezpośredni wpływ na poziom zaangażowania państwa na rynku pracy, mam więc wątpliwości, czy zdanie to jest merytorycznie poprawne.

W kolejnej publikacji dr Ryszard Kowalski analizuje relacje między nierównościami ekonomicznymi a pułapką średniego poziomu rozwoju, zwracając uwagę na obniżenie produktywności jako główny powód spowolnienia gospodarczego. Zwraca też uwagę na rodzaj polityki społecznej kształtującej zachowania jednostek. Z przeprowadzonych rozważań wyciąga wnioski dla Polski, które zostały mocno uwypuklone w monografii badającej warunki życia gospodarstw nadmiernie zadłużonych. Autorzy oceniali je nie tylko pod względem dochodów, ale wzięli również pod uwagę wymiar niematerialny. Ponadto oba te wymiary opisano za pomocą zmiennych o charakterze obiektywnym i subiektywnym, co umożliwiło wyciągnięcie bardziej wiarygodnych wniosków, które Habilitant prezentuje w autoreferacie. Szczególnie jeden jest godny uwagi: otóż jak wykazały badania, istotny wpływ na dobrostan gospodarstw domowych miało subiektywne przekonanie ich członków o tym, że są nadmiernie zadłużeni. Pozostałe wnioski wydają się

oczywiste. Monografia, wydana w PWE posiada istotny walor aplikacyjny, pomocny w realizacji polityki społecznej oraz stanowi źródło cennych informacji dla podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo finansowe polskich gospodarstw domowych.

Ostania część cyklu publikacji dotyczy porównania wybranych kwestii ekonomicznych Polski z innymi państwami. Tę część stanowią cztery pozycje (*Spółeczna gospodarka rynkowa w Polsce - założenia a rzeczywistość*, *Czy istnieje środkowoeuropejski model państwa dobrobytu?*, *Defamilisation in Central and Eastern Europe: a cluster analysis* oraz *Ubóstwo i wykluczenie społeczne w krajach Grupy Wyszehradzkiej*) W pierwszej publikacji tej części Autor zastanawia się czy można było realizować społeczną gospodarkę rynkową w Polsce. W pełni zgadzam się z Habilitantem, że konstytucyjny zapis o realizacji w Polsce społecznej gospodarki rynkowej pozostał tylko na papierze. Zachłyśnięcie się skrajnie neoliberalną narracją uniemożliwiło przyjęcie zasady mieszczącej się w ramach społecznej gospodarki rynkowej: tyle rynku ile można, tyle państwa ile trzeba. Czynniki polityczne, ideologiczne i społeczne uniemożliwiły zbudowanie w kraju „kapitalizmu z ludzką twarzą”. Widać to było wyraźnie w zakresie prywatyzacji likwidacyjnej, wyprzedaży majątku kapitałowi zagranicznemu po zaniżonych cenach, likwidacji PGR-ów, w obszarze rynku pracy - tzw. „śmieciowych” umowach, wysokości płac itp. Na postawione w tytule kolejnej publikacji pytanie o wspólny środkowoeuropejski model państwa dobrobytu Autor nie daje jednoznacznej odpowiedzi. Zarówno rozbieżności wśród badaczy tego tematu, jak i przeprowadzone badania empiryczne oparte na ograniczonych zbiorach danych statystycznych nie uprawniają, jego zdaniem, (na razie) do potwierdzenia wypracowywania zbieżnego modelu gospodarki. Ostatnie dwie pozycje dotyczą procesu defamilizacji kobiet w państwach Europy Środkowoschodniej oraz problemu ubóstwa i związanego z nim wykluczenia społecznego w państwach Grupy Wyszehradzkiej. W oparciu o dane statystyczne i przyjęte wskaźniki Autor doszedł do interesujących wniosków, plasując Polskę w grupie państw o przewadze modelu konserwatywnego i śródziemnomorskiego.

Trudno byłoby mi wskazać na znaczące niedociągnięcia merytoryczne powyższych publikacji. Są tematycznie i logicznie powiązane, stanowią pewną całość, zatem spełniają kryterium ubiegania się na ich podstawie o tytuł doktora habilitowanego. Jedynym mankamentem wskazanych publikacji jest ich niewysoka punktacja; tylko jeden artykuł ma 70 punktów. Rozdziały w monografiach mają

przeważnie po 20 punktów, ale są i takie pozycje, które uzyskały 10 i 5 punktów. Sytuacja byłaby o wiele korzystniejsza, gdyby Autor zamieścił artykuły w bardziej renomowanych czasopismach. Drugą istotną słabością dorobku dr. Ryszarda Kowalskiego jest brak publikacji w czasopismach zagranicznych. Jedyna pozycja cyklu to tekst w materiałach konferencyjnych wydanych w Pradze w języku angielskim. Publikacja jest indeksowana w Web of Science. Gdyby Habilitant zaktywizował swoją działalność publikacyjną wychodząc poza Polskę, z pewnością i liczba cytowań byłaby większa i jego nazwisko bardziej rozpoznawalne w zagranicznym środowisku akademickim. Stopień umiędzynarodowienia dorobku oceniam więc nisko.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Na pozostały dorobek naukowy Habilitanta składają się 23 pozycje, w tym 15 artykułów (z czego 7 przed uzyskaniem stopnia doktora) i 5 rozdziałów w monografiach (w tym 2 przed doktoratem). Jest również współautorem artykułu *Economic Wellbeing and Household Dept*, który oczekuje na publikację w *Routledge Studies in the European Economy* (punktacja: 300). Szkoda, że ten artykuł nie ukazał się wcześniej, bo można by go zaliczyć do dorobku. Wprawdzie Autor pisze, że ma zostać opublikowany w połowie 2022 roku (więc albo już jest, albo wkrótce będzie), ale wniosek składał pod koniec ubiegłego roku, więc nie mógł podać go jako dokonanie. Uczestniczył też w 15 projektach badawczych, w tym w 11 po uzyskaniu stopnia doktora. Najważniejszy z nich to ten, którego końcowym efektem była praca wskazana jako jedna z pozycji cyklu – *Warunki życia nadmiernie zadłużonych gospodarstw domowych*, realizowany w latach 2016-2021, w którym był wykonawcą (finansowany przez NCN w ramach programu Sonata 10). Przed obroną pracy doktorskiej otrzymał grant promotorski: *Kontrowersje wokół sprawiedliwości ekonomicznej. Teoria i praktyka*, realizowany w latach 2007-2009, którego rezultatem była rozprawa doktorska (finansowany przez MNiSW). Pozostałe projekty to uczestnictwo w badaniach statutowych.

Publikacje po doktoracie Habilitant podzielił na cztery obszary badawcze nadając każdemu z nich wspólny tytuł. Pierwszy, zatytułowany *Współczesne wyzwania dla państwa dobrobytu* składa się z czterech artykułów i rozdziału w monografii (*Przyszłość państwa dobrobytu – dostosowanie czy nowy paradygmat?*, *Państwo dobrobytu wobec globalizacji*, *Źródła trwałości państwa dobrobytu*, *Polityka*

społeczna w Polsce wobec przemian europejskiego modelu społecznego oraz Dylematy interwencjonizmu w czasach kryzysu). W trzech pierwszych publikacjach dowodzi stabilności istnienia państwa dobrobytu, któremu mimo wielu wyzwań ze strony zmieniającego się świata i krytyki zdeklarowanych liberałów, nie grozi zmiana paradygmatu. Nie zagraża mu również postępująca globalizacja. Elastyczność polityki społecznej dostosowującej się do zmieniających się warunków chroni państwo dobrobytu przed demontażem. Wątek ten przewija się również w pozostałych artykułach Habilitanta, w których opisuje założenia europejskiego modelu społecznego, jak również dowodzi, że ostatni kryzys finansowy nie wpłynie (obecnie już można mówić, że nie wpłynął) na zmianę polityki gospodarczej w kierunku większego interwencjonizmu. Czy jednak słuszna jest opinia Autora, że państwa realizujące najpełniej zasady państwa dobrobytu najlepiej poradziły sobie z kryzysem?

Drugi obszar badań dr. Ryszarda Kowalskiego, który zatytułował *Krytyka liberalnego państwa dobrobytu* zawiera tylko dwa artykuły (*Mity wokół liberalnego państwa dobrobytu* oraz *Liberalne państwo dobrobytu wobec najślabszych grup społecznych*). Dowodzi w nich, że wokół liberalnego państwa dobrobytu narosło wiele mitów mających bardziej charakter ideologiczny (niechęć do interwencjonizmu) niż naukowy. Jednocześnie na podstawie danych przekonuje, że selektywna polityka społeczna liberalnego państwa dobrobytu nastawiona na pomoc tylko najślabszym grupom stygmatyzuje je, a ponadto jest mało skuteczna z powodu fragmentaryczności świadczeń i programów, co skutkuje liczną grupą pracujących za niskie wynagrodzenie. Z pewnością liberałowie polemizowaliby z takim stanowiskiem, dowodząc czegoś zupełnie innego, ale każdy ma prawo do wyrażania swoich poglądów. Zamieszczanie w publikacjach nie tylko cudzych, ale i własnych opinii Habilitanta, oceniam pozytywnie.

Trzeci cykl badań *Polska polityka społeczno-gospodarcza po akcesji do Unii Europejskiej* stanowią trzy rozdziały w monografiach, w tym jeden we współautorstwie (*Polska w Unii Europejskiej. Bilans dziesięciu lat członkostwa, Zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego w Polsce po akcesji do Unii Europejskiej* oraz *Bieda i wykluczenie społeczne w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej. Tendencje i wyzwania*). Habilitant dowodzi w nich, że Polska wykorzystała szansę rozwojową jakie dawały fundusze europejskie, co przyczyniło się do redukcji ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym. Wnioski te poparte

są szczegółowymi badaniami opartymi na danych GUS- u i Eurostatu. Szkoda, że obecnie rząd nie potrafi się porozumieć z Unią Europejską i pieniądze, które bardzo by się przydały i które, zgodnie z zapewnieniami premiera, otrzymamy (?), nadal pozostają w sferze pobożnych życzeń.

Ostatni obszar badań zatytułowany *Wątki etyczne w teorii i praktyce gospodarowania* zawiera dwa artykuły i rozdział w monografii (*Analiza kosztów i korzyści – kilka uwag krytycznych, Społeczna odpowiedzialność biznesu – analiza krytyczna oraz Nierówności dochodowe w kontekście ekonomii umiaru*). W pierwszym artykule Habilitant przekonuje, że decyzje o przedsięwzięciach publicznych powinny być poddawane nie tylko analizie kosztów i korzyści, ale również brać pod uwagę preferencje jednostek (nie wszyscy skorzystają z programu, mogą nawet stracić, należy więc kompensować ich koszty), a zatem analizować je również od strony etycznej. W kolejnym ustosunkowuje się krytycznie do realizacji w praktyce społecznej odpowiedzialności biznesu. Ostatnia wymieniona pozycja odnosi się do kwestii umiaru jako głównej zasady ekonomii przyszłości. Autor krytycznie ocenia możliwości jej realizacji, ponieważ wymaga ona między innymi redukcji ogromnych rozpiętości w dochodach.

Należy stwierdzić, że w pozostałych publikacjach obszar zainteresowań Habilitanta koncentruje się nadal wokół problemów państwa dobrobytu i związanych z nim kwestii nierówności dochodowych oraz roli polityki społecznej w walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Autor mocno wierzy w stabilność państwa dobrobytu opartego na interwencjonizmie, wykazując jednocześnie mankamenty liberalnego państwa dobrobytu. Dużą uwagę skupia na problemach związanych z nierównościami, słusznie zauważając, że ich redukcja wymagałaby zmiany podejścia całych społeczeństw i każdej jednostki z osobna do systemu preferencji. Póki jednak zysk (nie tylko materialny) i pieniądz nakręcają koniunkturę taka zmiana jest bardzo mało prawdopodobna.

Lektura wyżej przytoczonych publikacji skłania do wniosku, że dr Ryszard Kowalski jest dojrzałym pracownikiem naukowym. Jego publikacje są przykładem starannie przeprowadzonych analiz i przemyślanych wniosków. Z niektórymi można wprawdzie polemizować, ale w niczym nie umniejsza to ich wartości. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż kilka monografii (4), w których ma rozdziały zostało opublikowane w Wydawnictwie Naukowym PWN, praca dotycząca nadmiernie zadłużonych gospodarstw domowych w PWE, a jedna monografia pod redakcją M.

Gorazdy. Ł. Hardta i T. Kwarciańskiego wydana w Copernicus Center Press w Krakowie doczekała się drugiego wydania i zaowocowała nagrodą za najlepszy podręcznik akademicki w latach 2014-2016.

Po przeanalizowaniu przedstawionego do oceny dorobku naukowego, należy pozytywnie ocenić poziom merytoryczny publikacji i fakt kilku wzajemnie się przenikających obszarów badawczych. Nieczęsto się zdarza, aby w publikacjach młodych adeptów nauki istniała taka spójność tematyczna dorobku. Z pewnością jest to w dużym stopniu zasługa opiekuna naukowego, który wyznaczył kierunek badań początkującemu asystentowi. Autor konsekwentnie trzyma się wyznaczonego obszaru badawczego i dlatego mógł w postępowaniu habilitacyjnym wskazać powiązane tematycznie publikacje.

Jednak cały dorobek publikacyjny Habilitanta ogranicza się do wydawnictw krajowych, nie licząc jednej pozycji wydanej w Czechach. Uważam to za istotną słabość dorobku dr. Ryszarda Kowalskiego. Wystarczyło uczestniczyć w kilku konferencjach międzynarodowych organizowanych poza Polską, a wówczas mógłby się pochwalić większą liczbą zagranicznych publikacji. Ponadto przydałby się choć jeden już opublikowany artykuł w wysoko punktowanym czasopiśmie zagranicznym.

Na podkreślenie zasługuje bardzo staranne i przejrzyste przygotowanie dokumentacji. Autoreferat jest napisany poprawnie stylistycznie. Czytając wnikliwie przesłany materiał zauważyłam tylko dwie usterki: na s. 11 zamiast wyzwaniem jest wzywaniem, a na s. 21 zamiast podmiotów jest pomiotów.

Aktywność konferencyjna

W ciągu 22 lat pracy dr Ryszard Kowalski uczestniczył w 50 konferencjach naukowych, seminariach naukowych i naukowych odczytach publicznych, zarówno krajowych jak i międzynarodowych. To dużo, zważywszy, że po raz pierwszy wystąpił w 2004 roku i licząc od tego momentu średnia owych aktywności wynosi prawie 2,8 na rok. Autoreferat zawiera wykaz czynnego i biernego uczestnictwa w konferencjach i seminariach. Przeważają konferencje krajowe. Na 19 konferencji i seminariów, w których brał czynny udział, 7 stanowią międzynarodowe, z czego tylko jedna odbyła się za granicą, w Pradze. Biernie uczestniczył w 23 konferencjach i seminariach, w tym w 10 międzynarodowych (głównie on-line). Pozostałe aktywności to odczyty publiczne, w których brał udział.

Za pracę naukową został czterokrotnie nagrodzony nagrodami Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (2011, 2016, 2017 i 2019) oraz nagrodą przyznaną przez PTE (2017).

Ocena dorobku organizacyjnego i dydaktycznego

Nieprzerwanie od roku 2012 Habilitant pełni funkcję sekretarza Komitetu Redakcyjnego Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. W latach 2010-2016 pełnił funkcję sekretarza Rady Programowej Zeszytów Naukowych PTE. Sporządził 12 recenzji wydawniczych, w tym dla czasopisma *Social Policy & Administration*.

Wystąpił w charakterze konsultanta w przygotowywanej i opublikowanej w 2013 roku monografii o dorobku PRL -u i losach jej zakładów po 1989 roku oraz w tłumaczonej na język polski pracy dotyczącej etyki ekonomii (2017). Nawiązał współpracę z pracownikiem Harvardu – dr hab. P. Białowolskim, specjalizującym się w problematyce zadłużenia gospodarstw domowych, w wyniku czego przygotowywany jest artykuł do czasopisma o zasięgu międzynarodowym (bez podania tytułu). Jest również członkiem zespołu przy Komitecie Głównym Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej w Warszawie.

Jako dydaktyk dr Ryszard Kowalski może się pochwalić wysoką oceną prowadzonych zajęć przez studentów, wypromowaniem 87 licencjatów i 36 magistrów, zrecenzowaniem do końca 2021 roku 56 prac magisterskich i 9 licencjackich. Prowadzi zajęcia z mikroekonomii, ekonomii menedżerskiej, ekonomii sektora publicznego oraz ekonomii normatywnej, do których opracował i stale je modyfikuje, karty przedmiotów. Współuczestniczył w opracowaniu programu studiów na specjalności: Ekonomia menedżerska. Przez cały okres po doktoracie obciążenie dydaktyczne ponad dwukrotnie przekraczało pensum, na co należy zwrócić uwagę, ponieważ przekładało się to z pewnością na ograniczenia w zakresie pracy naukowej (np. niepodjęcie się napisania samodzielnej monografii).

Z ramienia niesamodzielných pracowników był członkiem Rady Wydziału i członkiem Rady Studium Języków Obcych. Aktywnie uczestniczy w krakowskim oddziale Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, dwukrotnie będąc wybieranym do Zarządu Oddziału (2005 i 2010). Przez 10 lat był sekretarzem Zarządu Oddziału, a wcześniej członkiem Komisji Rewizyjnej Oddziału. Na Zjeździe Krajowym PTE został wybrany w skład Sądu Koleżeńskiego, gdzie obecnie pełni funkcję sekretarza tego

organu. Współorganizował konferencje naukowe i seminaria, koordynował działalność wydawniczą PTE.

W latach 2001-2003 był dyrektorem Policealnego Studium Zawodowego nr 36 w Krakowie prowadzonego przy Oddziale PTE.

Jest jurorem w Olimpiadzie Wiedzy Ekonomicznej na szczeblu okręgowym i centralnym oraz członkiem Komitetu Okręgowego i Komitetu Głównego Olimpiady. Za te aktywności został odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Złotą odznaką honorową Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.

Trzeba przyznać, że działalność organizacyjna dr. Ryszarda Kowalskiego jest znacząca. Chodzi tu przede wszystkim o prace na rzecz krakowskiego oddziału PTE oraz na forum ogólnopolskim w angażowaniu się w Olimpiadę Wiedzy Ekonomicznej. Tę część aktywności oceniam bardzo pozytywnie.

Bibliometria

Nieco słabszą stroną dorobku są dane bibliometryczne. Indeks Hirscha bez autocytowań w BazEkon i innych źródłach wynosi 3, statystyka całościowa (bez powtórzeń) - 4. Indeks Hirscha ogółem z autocytowaniami wynosi 5. Całościowa liczba cytowań bez autocytowań wynosi 64 (18 publikacji). W bazie Web of Science – 4, w BazEkon – 26, w innych źródłach – 37. Liczba cytowań z autocytowaniami wynosi 73 (22 publikacje). Nie jest to dużo, zważywszy na tematykę publikacji, którą zajmuje się wielu naukowców oraz przywoływaną w pracach literaturę, głównie anglojęzyczną.

Po doktoracie nigdy nie otrzymał żadnego grantu, ponieważ o niego nie aplikował, przynajmniej nie wspomina o tym w autoreferacie. Zadowalał się uczestnictwem w badaniach statutowych, których rezultaty były publikowane w formie monografii w ogólnopolskich wydawnictwach.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę całokształt dorobku naukowego (prezentującego dobry poziom merytoryczny, ale publikowanego prawie wyłącznie w Polsce) oraz działalność dydaktyczną i organizacyjną dr. Ryszarda Kowalskiego, którą oceniam wysoko uważam, że spełnia On wymogi dotyczące kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Wobec powyższego

stawiam wniosek o dopuszczenie Pana dr. Ryszarda Kowalskiego do kolokwium habilitacyjnego.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Kowalski'.